

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

**УТВЪРДЕН СЪС ЗАПОВЕД № РД – 990/23.12.2014 г.
НА МИНИСТЪРА НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ**

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

за опазване на растителния вид

Нарязанолистен тъжник

(*Spiraea crenata* L.)

в България

2014 - 2023 г.



СОФИЯ, 2014 г.



Планът за действие е разработен в рамките на проект “Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растения от българската флора по модела на растителните микрорезервати” (Life08NAT/BG/279 – www.bulplantnet-bg.skau.com), изпълняван с финансовата подкрепа на Програмата на ЕС за околна среда Life+ и МОСВ.

Автори: гл. ас. д-р Малина Делчева, *e-mail*: malinad@bio.bas.bg;
доц. д-р Светлана Банчева, *e-mail*: sbancheva@yahoo.com
Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания, БАН



СЪДЪРЖАНИЕ		Стр.
1. РЕЗЮМЕ		4
2. УВОД		6
2.1. Основание за разработване на плана.....		6
2.2. Процес на разработване на плана.....		7
2.3. Цел на плана.....		8
3. ПРИРОДОЗАЩИТЕН И ЗАКОНОВ СТАТУС		8
4. ОСНОВНИ СВЕДЕНИЯ ЗА ВИДА В СТРАНАТА.....		8
4.1. Таксономия и номенклатура.....		8
4.2. Биология на вида.....		9
4.3. Разпространение.....		10
4.4. Екология на вида		10
4.4.1. Популация на нарязанолистен тъжник в землището на гр. Каспичан....		10
4.4.2. Популация на нарязанолистен тъжник в землището на с. Стефаново.....		12
4.5. Състояние на популациите		13
4.6. Данни за отглеждане на вида в контролирани условия.....		15
5. ЗАПЛАХИ И ЛИМИТИРАЩИ ФАКТОРИ.....		15
5.1. Неподлежащи на управление фактори.....		15
5.2. Подлежащи на управление фактори.....		15
6. ПРЕДПРИЕТИ МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ.....		16
6.1. Опазване на местообитания.....		16
6.2. Преки природозащитни мерки, изследователски мерки и мониторинг.....		17
6.3. Повишаване осведомеността за вида и необходимостта от опазване.....		18
7. НЕОБХОДИМИ ПРИРОДОЗАЩИТНИ ДЕЙСТВИЯ.....		18
7.1. Политики и законодателство.....		18
7.2. <i>In situ</i> и <i>ex situ</i> опазване и възстановяване на популацията.....		18
на нарязанолистен тъжник		
7.3. Възстановяване на популацията на вида на Кабиушка могила		19
7.4. Мониторинг на вида.....		19
7.5. Повишаване осведомеността, природозащитната култура и.....		19
уменията за опазване на вида		
8. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА ПЛАНА.....		20
9. БЮДЖЕТ И ГРАФИК ЗА РЕАЛИЗИРАНЕТО НА НАБЕЛЯЗАНИТЕ.....		21
ДЕЙНОСТИ		
10. ПРИЛОЖЕНИЯ		
Приложение 1 - Списък на използваните съкращения.....		23
Приложение 2 - Библиография.....		24
Приложение 3 - Снимков материал на вида и неговите местообитания.....		25
Приложение 4 - План за мониторинг, стандартна бланка на ИАОС.....		26
Приложение 5		
Протокол за събиране, съхранение и предоставяне на семена в.....		34
семенни банки от целевите видове в проекта		
Методика за събиране, съхранение и предоставяне на семена от....		36
растителния вид нарязанолистен тъжник (<i>Spiraea crenata</i> L.) от сем.		
Розоцветни (<i>Rosaceae</i>)		
Приложение 6 - Резултати от проведените проучвания.....		37
Приложение 7 - Карта на известното находище на вида.....		38
Приложение 8 - Индикативна карта за находището.....		39
Приложение 9 - Копие на заповед за обявяване на ЗМ „Каньона”		40

1. РЕЗЮМЕ

Нарязанолистния тъжник (*Spiraea crenata* L.) е един от най-редките видове в българската флора. Включен е в Приложение №3 към чл. 37 от Закона за биологичното разнообразие, включен е в Червена книга на Р България, Т. 1. Растения и гъби с категория “Критично застрашен” (Гусев, 2012). Находището на вида в землището на гр. Каспичан е в границите на НАТУРА зона BG 0000138 “Каменица” по Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна. Само 20 % от популацията на вида в находището, намиращо се в землището на с. Стефаново попада в НАТУРА зона BG0001375 „Острица” по Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна. Видът е включен в Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие. Арабската етионема е един от целевите видове на проекта “Изграждане на Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растителни видове в България по модела на растителните микрорезервати”, финансиран от програмата Life+ на Европейския Съюз и Министерството на околната среда и водите, чиято стратегическа цел е опазването на уникални видове от българската флора, които са с единични популации, намиращи се извън съществуващите защитени територии и са изложени на голям риск от унищожаване.

Целта на Плана за действие е да създаде предпоставка за опазването и устойчивото управление на известните до сега две български популации на Нарязанолистния тъжник (*Spiraea crenata*) и техните местообитания.

Нарязанолистният тъжник е храст от семейство Розоцветни (*Rosaceae*). На височина достига 1,40 м. Клонките са ръбести, сиво-червени, вдървенели. Листата са ланцетни до ланцетно-обратнояцевидни, целокрайни или от средата неравномерно дребно назъбени, с по 3 изпъкнали паралелни жилки от двете страни на средната жилка. Цветовете са дребни бели до жълто-бели, събрани в сенниковидни съцветия с по 10–20 цвята и разположени по върховете на миналогодишните облистени клонки. Плодът е дребна мехунка, която при узряване изсъхва и се отваря по коремния шев. Семената са най-често 2 броя. Цъфти май, а плодоноси юни-юли. Размножава се със семена и коренови издънки.

Екологични изисквания: Обитава чакълести и каменисти, сухи, варовити места и е характерен елемент от реликтните Понто–Сарматски храсталачни степни съобщества, което е приоритетно за опазване, съгласно Приложение I на Директива 92/43/ЕИО.

Популациите му са силно фрагментирани и малочислени с групово разпределение на индивидите.

Общо разпространение: Географският ареал на вида обхваща Източна и Североизточна Европа, Балкански полуостров и Северозападен Сибир.

Разпространение в България: Среща се в землището на гр. Каспичан, област Шумен (флористичен район Североизточна България) и в землището на с. Стефаново, област Перник (Знеполски флористичен район). Находището на вида в „Кабиушка могила“, Шуменско не е потвърждавано до днес, поради което се счита за изчезнало.

Заплахите и лимитиращите фактори, които оказват отрицателно въздействие върху състоянието на местообитанието на вида и неговата популация, произтичат както от някои естествени фактори, така и от човешката дейност.

- **Неподлежащите на управление фактори – обусловени от ограниченото разпространение на вида в България и от екологичните изисквания на вида включват:** ниски възобновителни способности, ограничено разпространение, пожари, съществени промени в климатичните и екологични характеристики на местообитанието
- **Подлежащи на управление фактори – обусловени от човешката дейност включват:** Увреждане и/ или унищожаване на храстите при почистването на сервитута на ЖП линията в находището при Каспичан, увреждане и/ или унищожаване на храстите при разораване и прокарване на черни пътища в находището при с. Серафимово, замърсяване на почвата с хербициди и торове и при двете находища.

Мерки за опазването на вида и неговите местообитания:

- *In situ* и *ex situ* опазване и възстановяване на популациите;
- Възстановяване на популацията на вида на Кабиюшка могила, откъдето се счита за изчезнал;
- Прилагане на разработения ефективен метод за размножаване на *Spiraea crenata*;
- Поддържане на експерименталната жива колекция;
- Провеждане на системен мониторинг на популацията на вида. Има разработен Мониторингов план за Нарязанолистен тъжник (вж. в Приложение 4);
- По-голяма ефективност при прилагането на предвидените законови мерки за опазването на вида;

- Провеждане на широка обществена информационна и разяснителна кампания по места с природозащитна цел - работни срещи, информационни фототабла, книга, брошури, интернет страница, филм.

Мониторинг на Плана за действие: Ежегодно наблюдение и контрол на Плана за действие с цел оценка степента на неговото прилагане и ефективността му за постигането на благоприятен консервационен статус на вида, като на петата и десетата година, оценката се прави от независим експерт. При необходимост се прави актуализация на Плана.

2. УВОД

2.1. Основание за разработване на плана

Законът за биологичното разнообразие (ДВ №77/2002) предвижда създаването на Планове за действие за растителни и животински видове, които са застрашени в международен мащаб и за опазването им са необходими мерки в цялата област на естественото им разпространение и/или видове, чието състояние на популациите в България не е благоприятно (Чл. 52, ал. 1, 2). С предимство се разработват планове за действие за приоритетни видове от Приложение № 2 и защитени растителни и животински видове от Приложение №3 (Чл. 53). Друго основание за разработване на настоящия план са насоките залегнали в Националния план за опазване на биологичното разнообразие (2005-2010), Наредба № 5 от 01.08.2003г. издадена от министъра на околната среда и водите и министъра на земеделието и горите, обн., ДВ, бр. 73 от 19.08.2003 г. (Наредба № 5), във връзка с чл. 57 от Закона за биологичното разнообразие и задание, одобрено от Министъра на околната среда и водите.

Нарязанолистният тъжник (*Spiraea crenata*) е критично застрашен вид с ограничено разпространение. Включен е в Приложение №3 към чл. 37 от ЗБР.

Като целеви вид от проект Life08NAT/BG/279 “Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растения от българската флора по модела на растителните микрорезервати” (Life08NAT/BG/279 – www.bulplantnet-bg.s-kay.com), финансиран от програмата на ЕС за околна среда, за неговото опазване е предвидено и разработване на План за действие. Концепцията за растителните микрорезервати съдържа опазването на малки по площ (до 20 ха) растителни популации на редки и застрашени видове с единични находища чрез обявяването на защитени територии в които се осъществява дългосрочен мониторинг, провеждат се поддържащи и възстановителни дейности в

местообитанията, запазва се генетичен материал и се повишават познанията и обществената ангажираност за опазването на вида.

2.2. Процес на разработване на плана

Планът е изготвен в резултат на проведени собствени наблюдения и изследвания на авторския колектив и експерти от МОСВ в периода 2010-2013 год., като е обобщена и анализирана съществуващата информация от всички основни литературни източници за българската флора и колекцията в хербариума на ИБЕИ, БАН (SOM). Автори са гл. ас. д-р Малина Делчева и доц. д-р Светлана Банчева от Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания при БАН.

Основните етапи в процеса на изготвяне на този план за действие са:

А. Разработване на Проект на Плана за действие

Етап 1

1. Събиране и анализ на наличната информация за вида и местообитанията му по литературни и хербарни данни – 2010, 2011 г.
2. Провеждане на собствени изследвания, върху биологията и екологията на вида. Установяване промените в състоянието на популацията от Нарязанолистен тъжник и неговото местообитание. Оценка и приоритизиране на неблагоприятните въздействия върху вида и неговото местообитание с цел предприемане на адекватни мерки за тяхното минимизиране. Извършване на теренни проучвания върху състоянието на популациите и местообитанията; определяне на заплахите; обработка и анализ на теренната информация – 2010, 2011, 2012, 2013 г.

Етап 2

1. Подготовка на първи вариант на Плана за действие – 2012 г.
2. Допълване на информацията – 2012, 2013 г.

Б. Изготвяне на окончателния проект на Плана за действие

1. Внасяне на окончателния проект на План за действие в МОСВ – 2013 г.
2. Разглеждане на проекта на План за действие от Националния съвет за биологично разнообразие – 2014 г.
3. Отразяване на бележки, направени от Националния съвет за биологично разнообразие и изготвяне на окончателен вариант – 2014 г.
4. Утвърждаване на Плана от Министъра на околната среда и водите – 2014 г.

2.3. Цел на плана за действие

Основната цел на Плана за действие е да създаде предпоставка за опазването на популациите и местообитанията на растителния вид Нарязанолистен тъжник (*Spiraea crenata* L.).

За постигане на основната цел е необходимо:

- Провеждане на *in situ* и *ex situ* дейности за опазване популацията на вида и възстановяване на популацията в Кабиюшка могила, Шуменско от където се счита за изчезнал;
- Провеждане на дългосрочен мониторинг на популациите – възможност да се проследява състоянието и тенденциите им, и своевременно да се реагира на възникнали заплахи;
- Повишаване осведомеността и природозащитната култура на обществеността чрез провеждане на информационни кампании по места с природозащитна цел.

3. ПРИРОДОЗАЩИТЕН И ЗАКОНОВ СТАТУС

3.1. Природозащитен статус

Нарязанолистният тъжник е включен в Червен списък на висшите растения в България с категория “Критично застрашен” (Gussev, 2009) и Червена книга на Р България, Т. 1. Растения и гъби (Гусев, 2012) (<http://e-ecodb.bas.bg/rdb/bg/>).

3.2. Законов статус

Видът е защитен, включен в Приложение №3 към чл. 37 от Закона за биологичното разнообразие.

4. ОСНОВНИ СВЕДЕНИЯ ЗА ВИДА В СТРАНАТА

4.1. Таксономия и номенклатура

Spiraea crenata L. Sp. Pl. ed. 1 (1753) 489; Dostál, Fl. Eur. II (1968) 5; *S. crenifolia* C. A. Meyer, Beitr. Pfl. Russ. Reich. VI (1844) 43; Hayek, Prodr. Fl. Penins. Balc. I (1925) 655; Стоян. Стеф., Фл. Бълг. изд. 2 (1933) 512 – **Нарязанолистен тъжник**.

Род *Spiraea* L. принадлежи към семейство Розоцветни (*Rosaceae*). Във Флора на България, родът е представен с 5 вида - *Spiraea salicifolia* L., *S. chamaedryfolia* L., *S. media* F. Schmidt, *S. crenata* L. и *S. hypericifolia* L. (Маркова, 1973). В паркове и градини

се отглеждат още 7 вида от род *Spiraea* с произход Северна Америка и Японско-Китайската област.

Морфологично описание на вида:

Нарязанолистният тъжник е храст, висок до 1,40 м. Клонките са ръбести, сиво-червени, вдървенели. Листата на нецъфтящите клонки са дълги 2,5–3,5 cm и широки около 2 cm, обикновено ланцетни до ланцетно-обратнояцевидни, целокрайни или от средата неравномерно дребно назъбени, с по 3 изпъкнали паралелни жилки от двете страни на средната жилка. Листата на цветоносните клонки са по-дребни, продълговато-обратнояцевидни, цели. Цветовете са дребни, около 6-7 мм в диаметър бели до жълто-бели, събрани в сенниковидни съцветия с по 10–20 цвята; разположени са по върховете на миналогодишните облистени клонки. Плодът е дребна мехунка, която при узряване изсъхва и се отваря по коремния шев. Семената са най-често 2 броя. Цъфти май, плодоноси юни-юли. Размножава се със семена и коренови издънки.

Ключови белези:

В българската флора Род *Spiraea* е представен с 5 вида: *Spiraea crenata*, *S. salicifolia*, *S. hypericifolia*, *S. chamaedryfolia* и *S. media*. За разграничаване на вида *Spiraea crenata* от останалите таксони, индивидите трябва да притежава всичките посочени по долу характерни белези:

- Цветовете събрани по 10-20 цвята, на дълги дръжки, в странични сенниковидни съцветия;
- Съцветията разположени върху миналогодишни облистени клонки;
- Чашелистчетата при плода изправени;
- Младите листа влакнести.

4.2. Биология на вида

Биологичен тип – храст.

Жизнена форма – фанерофит.

Опрашване – от насекоми.

Стопанско значение – декоративни и медоносни растения, някои от които са добри почвоукрепители за склонове и пясъци.

4.3. Разпространение

Общо разпространение на вида

Географският ареал на вида обхваща Източна и Североизточна Европа, Балкански полуостров и Северозападен Сибир.

Разпространение в страната

По литературни данни и наличните материали в SOM за вида се посочват следните находища:

- Флористичен район Североизточна България, на десния бряг на р. Каменица, непосредствено край жп линията Каспичан – Русе, в землището на гр. Каспичан, община Каспичан, област Шумен (3.05.1926, Д. Йорданов, SOM 36259; Гусев Ч. 2012, Николов и др. 1994);
- Знеполски флористичен район, планината Голо бърдо, в землището на с. Стефаново, община Радомир, област Перник (2.08.2012, Ст. Стоянов, SOM 168956 – 168959; Stoyanov & Apostolova-Stoyanova 2012);
- Находището на вида в „Кабиушка могила”, Шуменско посочено от Йорданов, 1936 не е потвърждавано до днес, поради което се счита за изчезнало.

4.4. Екология на вида

Нарязанолистният тъжник се среща по чакълести и каменисти, сухи, варовити места. Той е характерен елемент от реликтните Понто–Сарматски храсталачни степни съобщества. Това са малки по площ фрагментирани съобщества, които са се запазили само на места с реликтна степна растителност. Те попадат в приоритетния хабитат 40C0 Понто-сарматски широколистни храстчета съгласно Приложение I на Директива 92/43/ЕИО.

4.4.1. Находището на нарязанолистния тъжник в землището на гр. Каспичан, община Каспичан, област Шумен беше единственото известно до скоро. То е локализирано на 2 км западно от гара Каспичан, непосредствено край жп линията Каспичан-Русе, по десния бряг на р. Каменица, където бреговете на реката образуват малък скален каньон (местността „Каньона”).

- **Условия на средата.** По-голямата част от популацията е разположена в горната заравнена част в близост до ръба на каньона при 130 м надм в., като съвсем малък процент се спуска по неговия склон, чиито наклон е 40° със северно изложение. Важно е да се отбележи, че от левия бряг на реката, респективно от другата страна на каньона не бяха открити индивиди.
- **Почва.** Находището попада в Провадийската провинция на Карпатско-Дунавската почвена област. Характерно е разпространението на рендзини и варовици, които разкъсват масивите на черноземите. Доминиращи в тази провинция са черноземите и файоземите (Нинов, 2002). Почвите в местността Каньона са варовити, плитки, каменливи, но храстите на тъжника се развиват най-добре в пунктовете с добре запазен и свеж почвен субстрат (Николов и др. 1994).
- **Климат.** Местността „Каньона” е в преходно-континенталната климатична област, характеризираща се с по-мека зима и по-малка годишна амплитуда на температурата на въздуха в сравнение с умереноконтиненталната климатична област. Вътрешногодишният ход на валежите е с 2 максимума (юли и ноември) и два минимума (август и февруари) (Велев, 2002).
- **Растителни съобщества.** Нарязанолистния тъжник влиза в състава на смесени храсталачни съобщества с доминиране на келяв габър. Проективното покритие на дървесните видове е 10% с участието на *Acer monspessulanum*, *Carpinus orientalis*, *Ulmus minor*. Проективното покритие на храстите е 30% с участието на *Corilus avelana*, *Ligustrum vulgare*, *Spiraea crenata* и др. Проективното покритие на тревистите видове е 40%. Установените съпътстващи видове са *Anthemis tinctoria*, *Achillea clypeolata*, *Ajuga chia*, *Calamintha nepeta*, *Carduus nutans*, , *Centaurea stoebe*, *Convolvulus canthabrica*, *Dactylis glomerata*, *Dichantium ischaemum*, *Eryngium campestre*, *Euphorbia nicaeensis*, *Festuca valesiaca*, *Linaria genistifolia*, *Lygustrum vulgare*, *Melica ciliate*, *Melilotus officinalis*, *Nigella arvensis*, *Poa bulbosa*, *Potentilla argentea*, *Sanguisorba minor*, *Sanguisorba officinalis*, *Satureja coerulea*, *Sedum ochroleucum*, *Sideritis montana*, *Silene vulgaris*, *Stachys recta*, *Stipa capillata*, *Teucrium chamaedrys*, *Teucrium pollium*, *Thymus sp.*, *Xeranthemum cylindraceum*.

- **Собственост на земите и начин на трайно ползване (НТП) в границите на находището.** 1. Общинска публична с НТП пасище, мера; 2. Държавна публична с НТП скала; Държавна частна с НТП ЖП линии.
- **Собственост на земите и начин на трайно ползване (НТП) в съседни територии.** 1. Общинска публична с НТП пасище, мера; 2. Частна с НТП нива.

4.4.2. Находището на нарязанолистния тъжник в землището на с. Стефаново, община Радомир, област Перник бе съобщено през 2012 г. (Stoyanov, Apostolova-Stoyanova, 2012). То е локализирано по южните склонове на планината Голо бърдо и принадлежи към Знеполски флористичен район. Намира се на 1 км. североизточно от квартал Егреците на с. Стефаново.

- **Условия на средата.** Популацията на *Spiraea crenata* в това находище е съставена от 3 фрагмента на по около 1 км. разстояние един от друг с надморската височина от 770 до 850 м. Най-голям брой индивиди се развиват сред обработваеми ниви на заравнен участък. Индивидите намиращи се в по-високите части на планината са на южен склон чиито наклон е 20°.
- **Почва.** Голо бърдо попада в Софийско-Краищенската провинция на Балканско-средиземноморската почвена област, където доминират плитките лесивирани почви. Почвената покривка е представена предимно от канелени и светлокафяви горски почви. Нинов, 2002.
- **Климат.** Голо бърдо попада в умереноконтиненталната област, характеризираща се с топло лято, студена зима, голяма годишна температурна амплитуда на въздуха, пролетно-летен максимум и зимен минимум на валежите и ежегодна, сравнително устойчива снежна покривка. Средните януарски температури в равнинните и хълмистите части, каквото е мястото на находището са между 0 и -1,5°. През лятото преобладават тропични и субтропични въздушни маси. Велев, 2002
- **Растителни съобщества.** Най-големият фрагмент представлява 80% от цялата популация. Общото проективно покритие на растителността в този район е 85%. Проективното покритие на храстите е 50% с участие на следните видове: *Cornus sanguinea*, *Crataegus monogyna*, *Prunus spinosa*, *Rosa sp.*, *Spiraea crenata*, *Ulmus minor*. Проективното покритие на тревистите видове е 48% сред които има селскостопански култури и *Achillea clypeolata*, *Agrimonia eupatoria*, *Ajuga*

chamaeypytis, Centaurea salonitana, Centaurea stoebe, Dichantium ischaetum, Eryngium campestre, Alcea hirsuta, Muscari tenuifolium, Potentilla inclinata, Crucianella angustifolia, Euphorbia cyparissias, Fragaria vesca, Potentilla inclinata, Sanguisorba minor, Teucrium chamaedrys, Teucrium montanum, Teucrium polium, Galium verum, Alyssum montanum, Potentilla obscura. Другите два фрагмента представляват 20% от цялата популация. Те са разположени в по-високите и не антропофизирани части в планината където проективното покритие на храстите е 80-90%, а на тревните 10-20%. Установени са следните съпътстващи видове на *Spiraea crenata: Adonis vernalis, Bupleurum rotundifolium, Chrysopogon gryllus, Comandra elegans, Crataegus monogyna, Digitalis lanata, Eryngium campestre, Euphorbia cyparissias, Falcaria vulgaris, Ferulago campestris, Festuca valesiaca, Fragaria vesca, Medicago falcata, Melica ciliata, Muscari tenuiflorum, Potentilla pilosa, Teucrium chamaedrys, Teucrium polium.*

- **Собственост на земите и начин на трайно ползване (НТП) в границите на находището.** 1. Частна с НТП нива и изоставена орна земя; 2. Общинска публична с НТП дърво.
- **Собственост на земите и начин на трайно ползване (НТП) в съседни територии.** Частна с НТП нива и изоставена орна земя; 2. Стопанисвана от общината с НТП изоставена територия за трайни насаждения.

4.5. Състояние на популациите

Популациите са силно фрагментирани и твърде ограничени по площ.

4.5.1. Популацията край град Каспичан заема площ от около 1 дка. Нейните граници се описват от следните GPS координати:

Точка	N	E
№ 1	43,319528°	27,129607°
№ 2	43,319330°	27,130017°
№ 3	43,319842 °	27,131636°
№ 4	43,319926 °	27,132930°

Нарязанолистният тъжник образува групи от храсти, в които не може да се обособи всеки отделен индивид. Поради това отчетната единица която приемаме е група. За периода 2010 – 2014 г броят на отчетните единици нараства от 33 до 79. Плътноста на популацията е от 0,04 до 0,09. През периода на изследване индивидите бяха в

добро здравословно състояние, техният брой нараства. Тенденцията, която се очертава за популацията в това находище е положителна.

4.5.2. Популация на нарязанолистния тъжник в Голо бърдо заема площ от 35 ха, но реално заеманата площ от индивидите в популацията е едва 2 дка. Границите на популацията се описват от следните GPS координати:

Точка	N	E
№ 1	42,520706°	23,039257°
№ 2	42,520351°	23,040697°
№ 3	42.52244°	23.05795°
№ 4	42.52562°	23.04790°

Най-големият фрагмент е съставена от 2 плътно населени петна в които проективното покритие на тъжника в отчетните площадки е 98 %. Заравненият участък е с надморска височина 774 м, а GPS координатите, които очертават целия фрагмент са:

Точка	N	E
№ 1	42,520723°	23,038877°
№ 2	42,520754°	23,039037°
№ 3	42,520745°	23,040592°
№ 4	42,520723°	23,040729°
№ 5	42,520327°	23,040719°
№ 6	42,520594°	23,039081°

Площта на фрагмента е 1730 м². Отчетните площадки са заобиколени от обработваеми ниви. Вторият фрагмент е с GPS координати – N 42.52562°; E 23.04790° на 850 м надм.в. и площ 450 м², а третият е с GPS координати – N 42.52244°; E 23.05795° на 820 м надм.в. и площ 150 м². Състоянието на популацията е много добро. Индивидите правят плътно покритие. Проблемът в това местообитание е, че 80% от индивидите са заобиколени от обработваеми площи, чиито разораване, би довело до фрагментация или унищожаване на значителна част от популацията.

4.6. Данни за отглеждане на вида в контролирани условия

В Земеделския институт към Селскостопанската академия в гр. Шумен се съхранява жива колекция от нарязанолистен тъжник. Колегите ни предоставиха материал, който е засаден във вегетационната къща на ИБЕИ, БАН. В създадената по проекта *ex-situ* колекция се отглеждат и размножават голям брой екземпляри с цел реинтродукция.

5. ЗАПЛАХИ И ЛИМИТИРАЩИ ФАКТОРИ

5.1. Неподлежащи на управление фактори (обусловени от биологичните особености и екологични изисквания на вида)

5.1.1. Популационно-биологични фактори

Основни естествени лимитиращи фактори са ограниченото разпространение в страната и слабите възобновителни способности на вида. Тези фактори правят популацията на нарязанолистния тъжник силно уязвима на заплахи от случаен характер.

Степен на заплахата: висока

5.1.2. Конкуренция от страна на други видове

Не е установена.

5.1.3. Климатични промени – уязвимост на вида

Климатичните промени свързани със засушаването на климата имат индиректно въздействие върху нарязанолистния тъжник тъй като е предпоставка за възникването на пожари.

Степен на заплахата: ниска

5.1.4. Съществени социално-икономически промени

Съществени заплахи и лимитиращи фактори в резултат на социално-икономически промени за момента не се наблюдават.

5.2. Подлежащи на управление фактори (обусловени от човешката дейност)

5.2.1. Влошаване и разрушаване на местообитания

Влошаване и разрушаване на местообитанията не са наблюдавани.

5.2.2. Пряко унищожаване

Пряко унищожаване на вида може да има в находището край Каспичан при почистване сервитута на ЖП линията. За местообитанието в Голо бърдо има реална опасност от усвояване на всички площи в района за земеделски нужди, в резултат на което да бъде разорано находището. Там се наблюдава и пряко унищожаване, поради прокарването на черни пътища необходими за селскостопанските машини и хората.

Степен на заплахата: висока.

5.2.3. Причинени от човешка дейност

Основните заплахи за този вид са причинени главно от човешката дейност. Опожаряването в находището край гр. Каспичан поради близостта на жп линията и преминаването на влакове е потенциална заплахата със средна степен. Разораването на нивите и прокарването на пътища в находището край с. Стефаново е реална заплахата с висока степен. Замърсяване на почвата с хербициди и торове поради близостта на обработваеми площи и при двете находища е потенциална заплахата със средна степен.

5.2.4. Въздействие на социално икономически фактори от управляем характер

Реализирането на инвестиционни намерения в находищата е потенциална заплахата, която може да причини необратими негативни последици, както за вида, така и за неговите местообитания. Съществува реална опасност всички площи в равнинната част на находището край с. Стефаново да бъдат разорани и превърнати в земеделски култури, при което ще бъде унищожена 80% от популацията на вида.

5.2.5. Случайни фактори

До момента не са констатирани случайни фактори, оказващи негативно влияние върху популацията на Нарязанолистния тъжник.

6. ПРЕДПРИЕТИ МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ

6.1. Опазване на местообитанията на вида

6.1.1. В защитени местности

- За опазване на вида и неговото местообитание е обявена ЗМ „Каньона” със Заповед № РД-330 от 23 април 2012 г. на Министъра на околната среда и водите (обн. в ДВ бр. 44 от 12.06.2012), с площ 175,8 дка, включваща 100 % от

популацията на нарязанолистния тъжник намираща се в землището на гр. Каспичан. (Приложение 9, <http://eea.government.bg/zpo/bg>).

- Ограничителни режими в ЗМ: 1. Промяна на предназначението и начина на трайно ползване на земите; 2. Строителство; 3. Търсене, проучване и добив на подземни богатства; 4. Внасяне на неместни растителни видове; 5. Паша на домашни животни; 6. Пръскане с пестициди; 7. Палене на огън.

6.1.2. В границите на НАТУРА зони

- Находището в землището на гр. Каспичан, община Каспичан, област Шумен попада в Натура зона BG 0000138 «Каменица» по Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, включена в списъка на защитени зони, приет с Решение № 802/04.12.2007 г. (обн. в ДВ, бр. 107 от 18.12.2007 г).
- Само 20% от популацията на нарязанолистния тъжник в находището при с. Стефаново, община Радомир, област Перник попада в Натура зона BG0001375 „Острица” по Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, включена в списъка на защитени зони, приет с Решение № 802/04.12.2007 г. (обн. в ДВ, бр. 107 от 18.12.2007 г).

6.2. Преки природозащитни мерки, изследователски мерки и мониторинг

- Видът е оценен като Критично застрашен (CR) на национално ниво;
- Научни изследвания за инвитро размножаване;
- Инвентаризация на находищата за оценка актуалното състояние на популациите от нарязанолистния тъжник;
- Популационни изследвания;
- Оценка на степента на риска и тенденциите в развитието на популацията;
- Идентифициране на подлежащи и неподлежащи на управление фактори;
- Разработване на дългосрочен 10-годишен План за мониторинг на вида (в Приложение 4);
- Провеждане на ежегоден мониторинг (2010, 2011, 2012 и 2013 г.) на състоянието и тенденциите в популацията по показателите от "Формуляр за мониторинг на висши растения" и разработения Допълнителен формуляр;

- Видът е включен в списъка на растенията, които са обект на Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие (НСМБР);
- Обявена е защитена територия.

6.3. Повишаване осведомеността за вида и необходимостта от опазването му

- Провеждане на информационни срещи на територията на РИОСВ Шумен с участие на местната общност, експерти от структурите на ИАГ, НПО, еколози, за запознаване с обекта на опазване;
- Разпространение на информационни материали (книга, брошури, плакати) и представяне на 15-минутен филм;
- Проведени интервюта в местно радио и телевизия;
- Публикуване на информация на Internet страниците на проекта, МОСВ, РИОСВ, в местни електронни и печатни медии;
- Поставяне на информационни табели в близост до находището и пред общината на гр. Каспичан.

7. НЕОБХОДИМИ ПРИРОДОЗАЩИТНИ ДЕЙСТВИЯ

7.1. Политики и законодателство

За да се защити най-голямата популация на нарязанолистния тъжник в района на планината Голо бърдо е необходимо да се предприемат мерки за обявяване на нова защитена територия. Необходимо е при провеждане на процедури по ОВОС, включително преценка на инвестиционни предложения, да се вземат предвид препоръките в Плана за действие за опазване на вида.

7.2. *In situ* и *ex situ* опазване и възстановяване на популацията на Нарязанолистния тъжник

- В ЗИ при ССА, гр. Шумен през периода 2009-2011 год. са проучени възможностите за микроразмножаване на *Spiarea crenata* при *in vitro* и *in vivo* условия с цел повишаване на числеността и подобряване на състоянието на популацията. В резултат е разработен ефективен метод за размножаване на *Spiraea crenata*. От резници са размножени, адаптирани и отгледани растения в оранжерийни условия.

- *in situ* дейности – през пролетта на 2012 год. бяха засадени 15 растения от отгледаните в ЗИ в находището при Каспичан. През есента на 2012 г. 6 от индивидите бяха оцелели, но през есента на 2013 г. успеваемостта падна на 20% (3 оцелели индивиди).
- *ex situ* дейности - създадена е експериментална жива колекция от нарязанолистния тъжник на територията на Вегетационната къща на отдел «Растително и гъбно разнообразие и ресурси» на ИБЕИ-БАН с цел реинтродукция на вида в местността Кабиюшка могила. Необходимо е съхраняване на материал в Националната генбанка в Садово, кадето паралелно с депозирането на материала да се извърши изпитване на кълняемостта на семената. (Приложение 5)

7.3. Възстановяване на популацията на вида на Кабиюшка могила, откъдето се счита за изчезнал

- идентифициране на местата, в които видът се е срещал;
- създаване на стабилна популация от около 30 индивида.

7.4. Мониторинг на вида

Мониторингът на вида се основава на дългосрочно наблюдение на избрани параметри за състоянието на популацията, заплахите и настъпилите последствия от тях и има за цел установяването на тенденциите в развитието на популациите на вида. Провеждането на системен мониторинг води до своевременно установяване на негативните популационни тенденции и служи като основа за вземането на адекватни управленчески мерки.

За целта е разработен Мониторингов план за Нарязанолистен тъжник (*Spiraea crenata*) (вж. Приложение 4).

7.5. Повишаване осведомеността, природозащитната култура и уменията за опазване на вида

- Издаване на информационни материали (брошури, плакати, видеофилм) за обекта на опазване и отразяване на предприетите дейности в тази насока – за разпространение с природозащитна цел сред местната общност;
- Провеждане на срещи с местната общност с представяне на резултатите от изпълнението на дейности, свързани с опазването на вида и местообитанията му.

8. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА ПЛАНА

Индикатори за изпълнението и ефекта на набелязаните дейности.

Целта на мониторинга върху изпълнението на Плана за действие е да се оцени степента на неговото прилагане и ефективността му за постигането на благоприятен консервационен статус на вида. Мониторингът се извършва ежегодно, като на петата и десетата година оценката се прави от независим експерт. При необходимост се прави актуализация на Плана.

Оценка на степента на изпълнение на Плана			
Цел	Индикатор	Период на наблюдение	Отговорник
100 % изпълнение на дейностите от плана	% изпълнени дейности от плана за действие за съответната година	всяка година	МОСВ
100 % от предвидените в плана средства са усвоени	% изразходени средства от предвидените за съответната година	всяка година	МОСВ
Изпълнение на дейности за повишаване обществената информираност относно опазване на вида	% изпълнени дейности за повишаване на обществената информираност	На всеки 3 години	МОСВ
Оценка на ефективността на Плана			
Липса на видими намаления на размера на популациите	Площ на популацията	На 3 години	ИБЕИ, РИОСВ, МОСВ
Числеността и/ или проективното покритие на популациите се запазва или нараства	Брой групи в цялата популация при гр. Каспичан; проективното покритие на суб-популациите от с. Серафимово	На 3 години	ИБЕИ, РИОСВ, МОСВ
Липсват видими нарушения в местообитанията	Констатирани нарушения в местообитанията	всяка година	ИБЕИ, РИОСВ, МОСВ

9. БЮДЖЕТ И ГРАФИК ЗА РЕАЛИЗИРАНЕТО НА НАБЕЛЯЗАНИТЕ ДЕЙНОСТИ, ИНДИКАТОРИ

Дейности	Отговорни институции/партньори	Необходими средства в лв.											Източници на финансиране
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	общо	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
I. Цел: Прилагане на националното и международното законодателство													
Да се вземат предвид препоръките в Плана за действие за опазване на вида при обявяване на защитени територии и провеждане на процедури по ОВОС, вкл. преценка на инвестиционни предложения.	РИОСВ-Шумен, РИОСВ-Перник	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	0	Не е необходимо финансиране
II. Цел: <i>In situ</i> и <i>ex-situ</i> опазване на вида													
II.1.Укрепване на научната основа за ефективно опазване на вида													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Експериментално установяване <i>in situ</i> на кълняемостта на семената	ИБЕИ-БАН			500		500			500			1500	ПУДООС или други фондове
II.2.<i>In-situ</i> и <i>ex-situ</i> опазване на вида													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1. Да се подпомогне размножаването на вида <i>in situ</i> , като се засаждат отгледани индивиди в ИЗ, ССА, гр. Шумен на подходящи места както в двете находища.	ИБЕИ-БАН ИЗ-САА, гр. Шумен			500	500	500			500			2000	ПУДООС или други фондове
2. Поддържане на експерименталната жива колекция на територията на Вегетационната къща на отдел «Растително и гъбно разнообразие и ресурси» на ИБЕИ	ИБЕИ-БАН	600										600	Проект Life+
3. Депозирание на семенен материал в Националната генбанка гр. Садово и от двете находища	Генбанка – Садово и ИБЕИ-БАН			500	500	500						1500	ПУДООС или други фондове

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
4. Възстановяване на популацията на вида от Кабиушка могила: - Идентифициране на точните места, в които видът се е срещал; - Създаване на стабилна популация от 30 индивида	ИБЕИ, БАН			1000 1000	1000 1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	2000 8000	ПУДООС или други фондове
III. Цел: Мониторинг на вида													
Дългосрочен мониторинг на популациите	ИБЕИ-БАН, РИОСВ Шумен РИОСВ Перник	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1000	Проект Life+; ПУДООС или други фондове
IV. Цел: Повишаване информираността на местното население													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1. Провеждане на информационни кампании чрез местните медии	РИОСВ Шумен; РИОСВ Перник ИБЕИ-БАН; НПО; Местни медии	500		X			X				X	500	Проект Life +
2. Поддържане на интернет страница	ИБЕИ-БАН	200										200	Проект Life +
3. Изработване и разпространение на книга, дигитални и плакати.	МОСВ/ ИБЕИ-БАН	1500										1500	Проект Life+
4. Филм на DVD за популяризиране на опазването на 47 вида и 56 малки защитени територии, обект на проекта Life+.	РИОСВ Шумен; РИОСВ Перник, ИБЕИ-БАН, местни медии	400										400	Проект Life+
Общо по години		3300	100	3600	3100	2600	1100	1100	2100	1100	1100	19200	

Използвани съкращения

ЗМ – Защитена местност

ИАГ – Изпълнителна агенция по горите

ИАОС – Изпълнителна агенция по околна среда

ИБЕИ – Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания, БАН

МОСВ – Министерство на околната среда и водите

НПО – Неправителствена организация

НСБР – Национален съвет за биологично разнообразие

НСМБР – Национална система за мониторинг на биологичното разнообразие

РИОСВ – Регионална инспекция по околната среда и водите

SOM – Хербариум висши растения, ИБЕИ

ЗИ, ССА – Земеделски Институт, Селскостопанска Академия

Библиография

- Велев, Ст. 2002. Климатично райониране. В: География на България. Физическа и социално-икономическа география. Раздел 2. Климат. , стр. 155-156. ГИ-БАН & ФарКом, София.
- Гусев, А.С. 2012. *Spiraea crenata* L. – В: Пеев, Д. и др. (ред.), Червена книга на Република България, Том 1. Растения и гъби. ИБЕИ – БАН & МОСВ, София.
- Закон за биологичното разнообразие. Обн., ДВ, бр. 77 от 9.08.2002 г.
- Йорданов, Д. 1936. Върху разпространението на степната растителност в България. – Сб. БАН, 32: 1-105.
- Маркова, М. 1973. Род *Spiraea* L. – В: Йорданов, Д. (ред.) Флора на НР България, т. 5, с. 23-29, София, Изд. БАН.
- Николов, Н., Т. Мешинев, В. Попов и др. 1994. Червена книга на Шуменски регион. Изд. Шумен. Стр. 31
- Нинов Н. 2002. Почви. В: География на България. Физическа и социално-икономическа география. Раздел 4. стр. 299-305, ГИ-БАН & ФарКом, София.
- Gussev, Ch. 2009. *Spiraea crenata* L. – In: Petrova, A. & Vladimirov, V. (eds), Red List of Bulgarian vascular plants. – Phytol. Balcan., **15(1)**: 71.
- KIKINDONOV, T., SLAVOVA, Y., BANCHEVA, S., DELCHEVA, M., PEDASHENKO, H. Conservation of population of *Spiraea crenata* (Rosaceae) in Bulgaria applying methods for micropropagation. Proceedings of International conference, Ecology-Interdisciplinary Science and Practice, 25-26 October 2012, p. 469.
- Stoyanov, S., N. Apostolova-Stoyanova. 2012. Report, 159. *Spiraea crenata* L. – In: Vladimir Vladimirov, Feruzan Dane & Kit Tan. New floristic records in the Balkans: 20*. PHYTOLOGIA BALCANICA 18 (3): 333 – 373. ИБЕИ – БАН, Sofia.

Снимки на вида и неговото местообитание



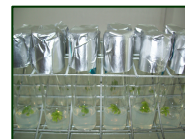
Местообитание на *Spiraea crenata* в местн. „Каньона”



Мониторинг и *in-situ* дейности в местн. „Каньона”



Ex-situ опазване на *Spiraea crenata* във вегетационна къща



In vitro размножаване на *Spiraea crenata* в ЗИ, ССА-гр. Шумен



Местообитание на *Spiraea crenata* в землището на с. Стефаново

План за мониторинг на (*Spiraea crenata* L. (Нарязанолистен тъжник)

Разработили: доц. д-р Светлана Банчева и гл. ас. д-р Малина Делчева от ИБЕИ-БАН

1. Въведение

Нарязанолистният тъжник е един от целевите видове, обект на проекта “Изграждане на Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растителни видове в България по модела на растителните микрорезервати”. Стратегическата му цел е да бъдат опазени уникални видове от българската флора, които са с единични, фрагментирани популации, намиращи се извън съществуващите защитени територии и са изложени на голям риск от унищожаване.

2. Цел на мониторинга

- 2.1. Установяване промените в състоянието на популацията на Нарязанолистният тъжник.
- 2.2. Оценка и приоритизиране на неблагоприятните въздействия върху вида и неговото местообитание с цел предприемане на адекватни мерки за тяхното минимизиране.
- 2.3. Запазване на площта на популацията и набелязване на мероприятия, подпомагащи естественото възобновяване на вида с цел стабилизиране на неговата численост.

3. Обща информация за вида

3.1. Природозащитен статус:

Нарязанолистният тъжник е един от най-редките видове от българската флора. Включен е в Приложение 3 от ЗБР, в Червена книга на Р България, т. 1 и Червен списък на растенията в България с категория „критично застрашен”.

Находището на вида е в Натура зона BG 0000138 “Каменица” по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания.

3.2. Морфологично описание на вида:

Нарязанолистният тъжник е храст до 1,40 м висок. Клонките са ръбести, сиво-червени, вдървенели. Листата на нецъфтящите клонки са дълги 2,5–3,5 cm и широки около 2 cm, обикновено ланцетни до ланцетно-обратнояцевидни, целокрайни или от средата неравномерно дребно назъбени, с по 3 изпъкнали паралелни жилки от двете страни на средната жилка. Листата на цветоносните клонки са по-дребни, продълговато-обратнояцевидни, цели. Цветовете са дребни, около 6-7 mm в диаметър бели до жълто-бели, събрани в сенниковидни съцветия с по 10–20 цвята; разположени са по върховете на миналогодишните облистени клонки. Плодът е

мехунка, изсъхваща при узряване. Цъвти май, плодоноси юни-юли. Опрашва се от насекоми. Размножава се със семена и коренови издънки.

3.3. Общо разпространение:

Източна и Североизточна Европа, Балкански полуостров и Северозападен Сибир.

3.4. Разпространение в България:

Североизточна България (по десния бряг на р. Каменица, непосредствено край жп линията Каспичан – Русе); на 130 м. надм. в.

3.5. Местообитание:

Нарязанолистният тъжник се среща по чакълести и каменисти, сухи, варовити места. Той е характерен елемент е от реликтните Понто–Сарматски хрсталачни степни съобщества. Единствената известна популация е край р. Каменица, местн. Каньона, която се намира на 2 км от гара Каспичан и през 2010 година се състоеше от 33 хрста. Заема ограничена площ (около 2,5 дка).

3.6. Заплахи:

Една от най-сериозните заплахи е близостта на популацията на нарязанолистният тъжник до железопътната линия и опасността, при почистване на хрсти от сервитутната територия да бъдат увредени или унищожени някои от растенията. Възможно е и замърсяване на почвите с хербициди и торове - съседните територии са изцяло земеделски земи. От вътрешните за вида причини са ниските възобновителни способности на вида и привързаността му към специфично местообитание.

4. Методика за извършването на мониторинга

4.1. При изготвянето на настоящия план за мониторинг е използвана утвърдената от ИАОС Методика за мониторинг на висши растения. Като основа за изготвяне на Полевия формуляр е използван **Формуляр за мониторинг на висши растения** на ИАОС. Към него са включени показатели, отразяващи спецификите на конкретния вид и отнасящи се както за цялата популация, така и за наблюденията в контролните площадки. Заплахите за наблюдавания вид и местообитанието му се отчитат по формуляра на IUCN. За всяка популация се попълва отделен формуляр. Методичните указания съвпадат с тези, разработени за мониторинга на висши растения за Националната система за мониторинг. За оценка състоянието на популациите и находищата **в периода на прилагане на плана за действие** (2014 – 2023 г.) се използва Методиката, разработена в рамките на Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие. Тази Методика се разработва на базата на събраните данни от провеждан

мониторинг в съответствие с Методиката за мониторинг на висши растения, утвърдена в рамките на НСМБР. <http://eea.government.bg/bg/bio/nsmbr>. Всички данни, които ще бъдат събрани са напълно съвместими с Националната система за мониторинг и ще бъдат предоставени и използвани от ИАОС.

4.2. Структура на полевия формуляр

- 4.2.1. Показатели за еднократно наблюдение на популацията на вида.
- 4.2.2. Показатели за многократни наблюдения на популацията на вида
 - 4.2.2.1. Показатели за наблюдение на цялата популация
 - 4.2.2.2. Показатели за наблюдение на контролните площадки.

4.3. Спецификация

4.3.1. Място за извършване на мониторинга:

Мониторинга се провежда в единствената известна популация на вида, която се намира край р. Каменица, местн. Каньона, на 2 км от гара Каспичан. Поземлените имоти от картата на възстановената собственост на гр. Каспичан са с номера както следва: 000376, 000436, 070007. Разпределението на имотите по собственост е: Общинска публична – 30 дка (37,78%); Държавна публична – 1,6 дка (2,02%); Държавна частна – 47,8 дка (60,20%).

4.3.2. Отчетна единица: отделен храст или сбита група от храсти, за удобство отчетната единица е наречена „група“.

4.3.3. Периоди на наблюдение: 2 пъти годишно – май (*фаза на масов цъфтеж*) и юли (*фаза на плодоносене*).

4.3.4. Брой контролни площадки.

Заложени са 2 броя постоянни мониторингови площадки, които обхващат 80% от популацията. На по-големите групи се измерва големината в метри. Площадка №1 е с размери 3×8 м (GPS координати: N 43.31943°; E 27.1298°; 518 м. надм. в.), площадка №2 - 4×9 м (GPS координати: N 43.31937°; E 27.12991°; 518 м. надм. в.). Общата площ на площадките е 60 м². В останалите 20% от популацията се изброяват групите и се измерва големината на по-големите групи в още 3 точки по протежение на находището при което се обхваща както броя, така и развитието на индивидите в цялата популация. Разположението и площта на площадките, както и останалите наблюдавани петна от нарязанолистния тъжник е съобразено с пространствената структура на популацията. По този начин наблюдаваме цялата популация на вида, заемаща територия от около 2,5 дка. При първото посещение за годината се отчитат: 1. Показатели за наблюдение на цялата популация; 2. Показатели за наблюдение в отделните контролни

площадки. При второто посещение се отчитат само показателите за наблюдение в отделните контролни площадки.

4.3.5. Полеви формуляр

НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ ФОРМУЛЯР ЗА МОНИТОРИНГ НА ВИСШИ РАСТЕНИЯ

Вид (латинско име): <i>Spiraea crenata</i>			
Дата	Начален час / Краен час на наблюдението	Място	
21.06.2011	10:00/ 15:00	Местн. „Каньона”, на 2 км. западно от гара Каспичан	
EКАТТЕ	Населено място	Област	Община
36587	Гр. Каспичан	Шумен	Каспичан
NUTS код <input type="checkbox"/> РДГ <input type="checkbox"/>		РИОСВ - Шумен	(ДГС) Държавно Горско Стопанство <input type="checkbox"/>
Държавно Ловно Стопанство (ДЛС) <input type="checkbox"/>	Отдел <input type="checkbox"/>	Подотдел <input type="checkbox"/>	
UTM	NH 19		
Пробна площадка	Биогеографски регион <input type="checkbox"/>	GPS координати (WGS 84) (централна точка)	
Надморска височина	Континентален	Longitude 27.131555°	
123 м		Latitude 43.319709°	
Мястото попада в: <input type="checkbox"/> [ако мястото попада в ЗТ, се отбелязва името]			
Защитена територия по ЗЗТ:	име		
Национален парк		ПУ:	
	ОУ:	Отдел:	Подотдел:
Природен парк			
Резерват			
Поддържан резерват			
Природна забележителност			
Защитена местност	ЗМ „Каньона” със заповед № РД-330 от 23 април 2012 г. на Министъра на околната среда и водите, обнародвана в ДВ бр. 44 от 12.06.2012, с площт 175,8 дка		
Други защитени територии:	име		
Корине място			
ОВМ			
Натура 2000	BG 0000138 Каменица		
Рамсарско място			
Вид ползване на земята: пасище, мера; скала; ЖП линии.			
Собственост на земята: Общинска публична, Държавна публична, Държавна частна			
Екип:	Наблюдатели	Институция	
1.	Доц. д-р С. Банчева	ИБЕИ, БАН	
2.	Гл. ас. д-р М. Делчева	ИБЕИ, БАН	

Наличие в близост до находището на:	да / не	Разстояние до находището [в м]	
Туристически пътеки	не		
Горски пътища	не		
Потоци	не		
Реки	не		
Обработваеми места	да	50 м	
Населени места	не		
Постройки	не		
Жп линия	да	4 м	
Флористичен район: [подчертава се] Североизточна България			
Отчетна единица: [подчертава се] Група (един или няколко храста)			
Фенологична фаза:			
Вегетативно развитие на популацията: [отбелязва се с +]			
Вегетация			+
Генеративно развитие на популацията: [отбелязва се с +]			
Узряване на плодове/спорангиите			+
GPS координати на популацията (WGS 84): Longitude 27.1298 Latitude 43.31943			
Longitude 27.13000°	Longitude 27.13212°	Longitude 27.13275°	Longitude 27.13298°
Latitude 43.31933°	Latitude 43.31988°	Latitude 43.31989°	Latitude 43.3199°
Характеристика на местообитанието:			
Изложение: заравнено място		Форма на релефа: равнинна, като по-голямата част от популацията е разположена по ръба на речния бряг „Каньона”	
Наклон в градуси: [отбелязва се с +]		Основна скала: [отбелязва се с +]	
1–5°	+	варовик	+
Почва:			
Тип: [отбелязва се с +]		Мощност: [отбелязва се с +]	
черноземи	+	мощни	+
		Ерозия: [отбелязва се с +]	
		неерозизирано	+
Влажност: [отбелязва се с +]			
умерено влажни		+	
Категория природно формиране: [отбелязва се с +]			
Храстови, храстчеви и тундрови съобщества - Понто–Сарматски храсталачни степни съобщества			+
Общо проективно покритие на растителността в %: 70			
Тип растителност: [отбелязва се с +]			
Храстови, храстчеви и тундрови съобщества			+
Проективно покритие на дървесните видове в %: 10			
№	Дървесни видове (латинско име)		
1.	<i>Acer monspessulanum</i>	5.	
2.	<i>Carpinus orientalis</i>	6.	
3.	<i>Ulmus minor</i>	7.	

Забележка: полетата, отбелязани със знак *, не е задължително да се попълват на терен

Проективно покритие на храстите в %:		30	
№	Храсти (латинско име)		
1.	Corilus avelana	3.	Spiraea crenata
2.	Ligustrum vulgare		
Проективно покритие на тревистите видове в %:		40	
№	Тревисти видове (латинско име)		
1.	<i>Anthemis tinctoria</i>	16.	<i>Melilotus officinalis</i>
2.	<i>Achillea clypeolata</i>	17.	<i>Nigella arvensis</i>
3.	<i>Ajuga chia</i>	18.	<i>Poa bulbosa</i>
4.	<i>Calamintha nepeta</i>	19.	<i>Potentilla argentea</i>
5.	<i>Carduus nutans</i>	20.	<i>Sanguisorba minor</i>
6.	<i>Centaurea stoebe</i>	21.	<i>Sanguisorba officinalis</i>
7.	<i>Convolvulus canthabrica</i>	22.	<i>Satureja coerulea</i>
8.	<i>Dactylis glomerata</i>	23.	<i>Sedum ochroleucum</i>
9.	<i>Dichanthium ischaemum</i>	24.	<i>Sideritis montana</i>
10.	<i>Eryngium campestre</i>	25.	<i>Silene vulgaris</i>
11.	<i>Euphorbia nicaeensis</i>	26.	<i>Stachys recta, Stipa capillata</i>
12.	<i>Festuca valesiaca</i>	27.	<i>Teucrium chamaedrys</i>
13.	<i>Linaria genistifolia</i>	28.	<i>Teucrium pollium</i>
14.	<i>Lygustrum vulgare</i>	29.	<i>Thymus sp</i>
15.	<i>Melica ciliate</i>	30.	<i>Xeranthemum cylindraceum</i>
Площ на популацията в ha:		0,25	
Численост на популацията: 33 „групи”			
Пространствена структура:		Разпределението на индивидите е: групово	
Плътност на популацията (брой отчетни единици / m²):	Вегетативни:	Генеративни:	Общо:
Проективно покритие на наблюдавания вид в %:		3	
Брой отчетни площадки: 2			
№	Наличие на инвазивни видове:	% на засегната популация:	
1.			
№	Заплахи и природни явления:	% на засегната площ / популация:	
1.	Увреждане на храстите при почистването на сервитута на ЖП линията	Реална, Висока	
2.	Замърсяване на почвата с хербициди и торове	Потенциална, Средна	
3.	Пожари	Потенциална, Средна	
4.	Ниски възобновителни способности и ограничено разпространение	Реална, Висока	
№	Взети мерки за опазване и възстановяване:		
1.	Обявена е ЗМ „Каньона”		
2.	Отглеждат се растения <i>ex-situ</i>		
3.	Проведени са <i>in-situ</i> мероприятия (засадени са индивиди в естественото местообитание)		
Бележки:			
Храстите са в добро състояние. Бяха установени около десетина млади храстчета в западния край на популацията. Засага местообитанието изглежда стабилно.			
Снимки [отбелязва се с + наличието на снимки, направени по време на наблюдението]			
Карти [отбелязва се с + наличието на карта/ карти на мястото за наблюдение]			

5. Необходим човешки ресурс и финанси (за 10 години)

Календарна година	Начин на калкулация	Брой експерти	Сума
2011	2 дена през втората половина на май + 2 дена през юли (за 2 експерта от екипа) 1 ден през втората половина на май + 1 ден през юли (за 1 експерт от РИОСВ) 4 дни × 2 експерти × 20 лв дневни = 160 лв 2 дни × 1 експерт РИОСВ × 60 лв = 120 лв 2 нощувки × 80 лв = 160 лв 2 пътувания × 160 лв пътни = 320 лв материали и оборудване = 20 лв	2 от екипа на проекта + 1 експерт от РИОСВ Шумен	780 лв от проект Life+
2012	2 дена през втората половина на май + 2 дена през юли (за 2 експерта от екипа) 1 ден през втората половина на май + 1 ден през юли (за 1 експерт от РИОСВ) 4 дни × 2 експерти × 20 лв дневни = 160 лв 2 дни × 1 експерт РИОСВ × 60 лв = 120 лв 2 нощувки × 80 лв = 160 лв 2 пътувания × 160 лв пътни = 320 лв материали и оборудване = 20 лв	2 от екипа на проекта + 1 експерт от РИОСВ Шумен	780 лв от проект Life+
2013	2 дена през втората половина на май + 2 дена през юли (за 2 експерта от екипа) 1 ден през втората половина на май + 1 ден през юли (за 1 експерт от РИОСВ) 4 дни × 2 експерти × 20 лв дневни = 160 лв 2 дни × 1 експерт РИОСВ × 60 лв = 120 лв 2 нощувки × 80 лв = 160 лв 2 пътувания × 160 лв пътни = 320 лв материали и оборудване = 20 лв	2 от екипа на проекта + 1 експерт от РИОСВ Шумен	780 лв от проект Life+
2014	2 дена през втората половина на май + 2 дена през юли (за 2 ботаника) 1 ден през втората половина на май + 1 ден през юли (за 1 експерт от РИОСВ) 4 дни × 2 ботаника × 20 лв дневни = 160 лв 2 дни × 1 експерт РИОСВ × 10 лв дневни = 20 лв 2 нощувки × 50 лв = 100 лв 4 дни × 2 ботаника × 60 лв хонорар = 480 лв 2 пътувания × 160 лв пътни = 320 лв пътни за 2 наблюдения на експерт РИОСВ × 30 лв пътни = 60 лв материали и оборудване = 20 лв	2 ботаника + 1 експерт от РИОСВ Шумен	1160 лв 100 лв от РИОСВ Шумен 1060 лв. от друга организация
2015	1 ден през втората половина на май + 1 ден през юли 2 дни × 1 експерт РИОСВ × 10 лв дневни = 20 лв пътни за 2 наблюдения × 30 лв пътни = 60 лв материали и оборудване = 20 лв	1 експерт от РИОСВ Шумен	100 лв от РИОСВ Шумен
2016	2 дена през втората половина на май + 2 дена през юли (за 2 ботаника) 1 ден през втората половина на май + 1 ден през юли (за 1 експерт от РИОСВ) 4 дни × 2 ботаника × 20 лв дневни = 160 лв 2 дни × 1 експерт РИОСВ × 10 лв дневни = 20 лв 2 нощувки × 50 лв = 100 лв 4 дни × 2 ботаника × 60 лв хонорар = 480 лв 2 пътувания × 160 лв пътни = 320 лв пътни за 2 наблюдения на експерт РИОСВ × 30 лв пътни = 60 лв материали и оборудване = 20 лв	2 ботаника + 1 експерт от РИОСВ Шумен	1160 лв 100 лв от РИОСВ Шумен 1060 лв. от друга организация
2017	1 ден през втората половина на май + 1 ден през юли 2 дни × 1 експерт РИОСВ × 10 лв дневни = 20 лв пътни за 2 наблюдения × 30 лв пътни = 60 лв материали и оборудване = 20 лв	1 експерт от РИОСВ Шумен	100 лв от РИОСВ Шумен

2018	2 дена през втората половина на май + 2 дена през юли (за 2 ботаника) 1 ден през втората половина на май + 1 ден през юли (за 1 експерт от РИОСВ) 4 дни × 2 ботаника × 20 лв дневни = 160 лв 2 дни × 1 експерт РИОСВ × 10 лв дневни = 20 лв 2 нощувки × 50 лв = 100 лв 4 дни × 2 ботаника × 60 лв хонорар = 480 лв 2 пътувания × 160 лв пътни = 320 лв пътни за 2 наблюдения на експерт РИОСВ × 30 лв пътни = 60 лв материали и оборудване = 20 лв	2 ботаника + 1 експерт от РИОСВ Шумен	1160 лв 100 лв от РИОСВ Шумен 1060 лв. от друга организация
2019	1 ден през втората половина на май + 1 ден през юли 2 дни × 1 експерт РИОСВ × 10 лв дневни = 20 лв пътни за 2 наблюдения × 30 лв пътни = 60 лв материали и оборудване = 20 лв	1 експерт от РИОСВ Шумен	100 лв от РИОСВ Шумен
2020	2 дена през втората половина на май + 2 дена през юли (за 2 ботаника) 1 ден през втората половина на май + 1 ден през юли (за 1 експерт от РИОСВ) 4 дни × 2 ботаника × 20 лв дневни = 160 лв 2 дни × 1 експерт РИОСВ × 10 лв дневни = 20 лв 2 нощувки × 50 лв = 100 лв 4 дни × 2 ботаника × 60 лв хонорар = 480 лв 2 пътувания × 160 лв пътни = 320 лв пътни за 2 наблюдения на експерт РИОСВ × 30 лв пътни = 60 лв материали и оборудване = 20 лв	2 ботаника + 1 експерт от РИОСВ Шумен	1160 лв 100 лв от РИОСВ Шумен 1060 лв. от друга организация
Общо	Разходи за мониторинг на <i>Spiraea crenata</i> за периода 2011-2020 г	Разходи проект Life +	2340 лв.
		Разходи РИОСВ Шумен	700 лв.
		Разходи от друга организация	4240 лв.
			7280 лв.

Необходимо оборудване и екипировка:

Полеви бланки, GPS, фотоапарати, цветни маркери, маркерни колчета, бележник, химикалка, маркери, спрей.

Литература:

Гусев, Ч. (под печат). *Spiraea crenata* L. – В: Пеев, Д. и др. (ред.), Червена книга на България. Т.

1. Растения и гъби.

Gussev, Ch. 2009. *Spiraea crenata* L. – In: Petrova, A. & Vladimirov, V. (eds). Red List of Bulgarian vascular plants. — **Phytol. Balcan.**, **15(1)**: 63-94.

Протокол

за събиране, съхранение и предоставяне на семена в семенни банки
от целевите видове по проект

„Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растения от българската флора по модела на растителните микрорезервати”

1. Увод

За опазването на растителното разнообразие ключова роля имат *in situ* дейностите, но от съществено значение е и опазването на растителните видове извън техните естествени находища (*ex situ*). Тези принципи са залегнали в Конвенцията за биологичното разнообразие (CBD, <http://www.cbd.int>), Глобалната Стратегия за опазване на растенията (GSPC, <http://www.cbd.int/gspc/>) и Европейската стратегия за опазване на растенията (ESPC, http://www.plantaeuropa.org/pe-EPCS-what_it_is.htm).

Събирането и съхранението на семена в семенни банки е процедура, широко използвана за *ex situ* опазването на растителните генетични ресурси. Събраните семена могат да бъдат използвани за научни изследвания, реинтродукция в естествените местообитания на видовете за подобряване на възобновителните процеси в популациите с ограничено разпространение и ниска численост и др.

За създаването на прецизен протокол за събиране на семена е необходимо да се познава много добре биологията на целевите видове. Събирането на семена следва да бъде съобразено със семенната продукция на конкретния вид и да бъде осъществено така, че да не се нарушават и затрудняват размножителните и възобновителни процеси в популацията. Неконтролираното събиране на семена и засаждането им в природата може да доведе до неблагоприятни последици, като интродукцията на „чужди” гени в близкоразположени популации на същия вид, което може да влоши локалния генен фонд и да намали жизнеността на популациите.

Целевите видове от проект „Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растения от българската флора по модела на растителните микрорезервати” са едни от най-редките и с висока консервационна стойност видове в българската флора, в повечето случаи с единични находища, с ограничена площ и ниска численост на популациите. От съществено значение тук е правилната преценка на семенната продукция и възможното количество семена, което може да бъде събрано и съхранено в семенни банки, така, че това да не се отрази негативно на размножителните и възобновителни процеси в популациите. В този смисъл за всеки вид е представена отделна методика, съобразена с неговата специфика

2. Цел на събирането и съхранението на семена от целевите видове

Основната цел на процедурата по събиране и дългосрочно съхранение на семена в семенни банки е подпомагане на *ex situ* опазването на генетичния фонд от редки и застрашени от изчезване видове от българската флора.

3. Общи правила за събиране на семената

При формулирането на правилата е използван Наръчник за събиране на семена от диви растителни видове за нуждите на ENSCONET (2009).

3.1. Събирането на семена трябва да бъде извършено след издаване на разрешително от МОСВ.

3.2. В общия случай се събират семена от всички известни популации на вида, а когато това не е възможно се избират поне 5 популации, разположени в различни части на ареала на вида. Събраните семена от всяка популация се съхраняват отделно. Ако в популацията има екологични типове е необходимо семената от всеки екотип да се съхраняват поотделно.

В конкретния случай, отнасящ се до целевите видове от проекта, когато популациите на вида са повече от една, е препоръчително семена да бъдат събрани поне от една от тези

популации, която, по преценка на експертите, е най-представителна и в нея не съществува риск от нарушаване на размножителните и възстановителни процеси.

3.3. Преди събирането на семената е необходимо да се провери дали те са достатъчно зрели и дали не са увредени. При видовете от сем. *Fabaceae* и сем. *Asteraceae* често семената са увредени от насекоми или са празни и такива семена не се събират.

3.4. Събирането следва да става от индивиди, по възможност равномерно разпределени в границите на цялата популация.

3.5. В общия случай се препоръчва да се събират семена от 50 до 200 индивида от популация, като се събират поне по 5 семена от индивид (Falk & Holsinger 1991).

При много редките видове е възможно да се събират семена от 10 индивида. За целевите видове от проекта това следва да бъде преценено от експертите според спецификата на видовете.

3.6. Ако броят на индивидите, от които са събрани семена е под 20, семената от всеки индивид се съхраняват в отделни пликове.

3.7. За предотвратяване на риска от засягане възпроизводителния процес на популацията е препоръчително да не се събират повече от 20% от наличните зрели семена в нея.

3.8. При възможност преди предаване на семената да се тества относителната им влажност и ако е над 50% или ако въздушната влажност е висока да се прибави силикагел в пликовете.

3.9. Преди предаване на семената в семенни банки по възможност да се определи тяхната кълняемост в лабораторни условия, което да бъде отбелязано в съответната методика/документация

4. Съхранение на семената до предаването им в семенни банки

4.1. Събирането на семената да става в платнени или хартиени пликове, добре затворени

4.2. Всяка проба да бъде придружена от хербарен образец

4.3. Семената да се оставят на проветриво място за просъхване

4.4. Да се съхраняват в хартиени пликове на сухо, сенчесто и проветриво място

4.5. Семената се предават в семенната банка до 1 месец след събирането им

5. Придружаваща документация при предаване на семената в семенни банки

Всяка проба се придружава от:

- име на вида на български и латински
- име на семейството на български и латински
- локалитет с географски координати
- дата на събиране и колектор
- количество събрани семена

6. Допълнителни указания към методиката за конкретния вид

В методиката се описват най-важните биологични особености на конкретния растителен вид по параметрите:

- Биологичен тип и жизнена форма;
- Фенологична характеристика;
- Семенна продукция и кълняемост на семената;
- Данни за числеността на популацията/популациите.

Протоколът е изготвен от екип на проект „Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растения от българската флора по модела на растителните микрорезервати”, финансиран от Програмата на ЕС за околна среда Life+ и МОСВ

Методика

за събиране, съхранение и предоставяне на семена от растителния вид Нарязанолистен тъжник *Spiraea crenata* L. от сем. Розоцветни (*Rosaceae*)

1. Общи сведения за вида, природозащитен статус, разпространение и популации

Нарязанолистния тъжник (*Spiraea crenata*) от семейство Розоцветни (*Rosaceae*) е един от най-редките видове растения в България. Видът е фанерофит. Вегетационният период на Нарязанолистния тъжник започва през месец март с развитието на първите листа. Началото на цъфтеж е през втората половина на април, като в средата на май е периода на масов цъфтеж. Узряването на плодовете е края на юни началото на юли. Размножава се главно вегетативно (с коренови издънки) и семенно.

Природозащитен статус. Нарязанолистния тъжник е включен в Червена книга на Р България, Т. 1. Растения и гъби с категория “критично застрашен”. Включен е и в Приложение №3 към чл. 37 от Закона за биологичното разнообразие.

Разпространение. Източна и Североизточна Европа, Балкански полуостров и Северозападен Сибир.

Популация. Известни са 2 популации. Едната е в землището на гр. Каспичан, а втората в землището на с. Стефаново. Находището в Кабиушка могила е изчезнало.

Численост на популацията.

- Популация в землището на гр. Каспичан - през 2013 г. бяха установени 48 броя групи, на площ от 2,5 дка.

- Популация в землището на с. Стефаново – съставена от 3 гъстонаселени субпопулации заемащи площ от 0,211 ха.

2. Място за събиране на семена

2.1. Местността «Каньона» на 2 км. западно от гара Каспичан.

2.2. Планината Голо Бърдо, на на 4 км. североизточно от с. Стефаново

3. Количество на семената

За целевия вид Нарязанолистен тъжник могат да се събират от всяка група по толкова семена, така че общият им брой да е 2000. Да се внесат трикратно семена и от двете находища в периода на действие на плана.

4. Технология за събиране и съхранение на семената

Необходимо е семената да се събират в хартиени пликове в период на пълна зрялост през месец юли. Пробата от всяко находище да е придружена от хербарен образец, който да се съхранява в ИБЕИ при БАН.

До предаването им в семенната банка да се съхраняват съгласно изискванията, описани в Протокола за събиране, съхранение и предоставяне на семена в семенни банки

Литература

ENSCONET (2009) ENSCONET Seed Collecting Manual for Wild Species.

Гусев, Ч. (под печат). *Spiraea crenata* L. – В: Пеев, Д. и др. (ред.), Червена книга на България. Т.

1. Растения и гъби.

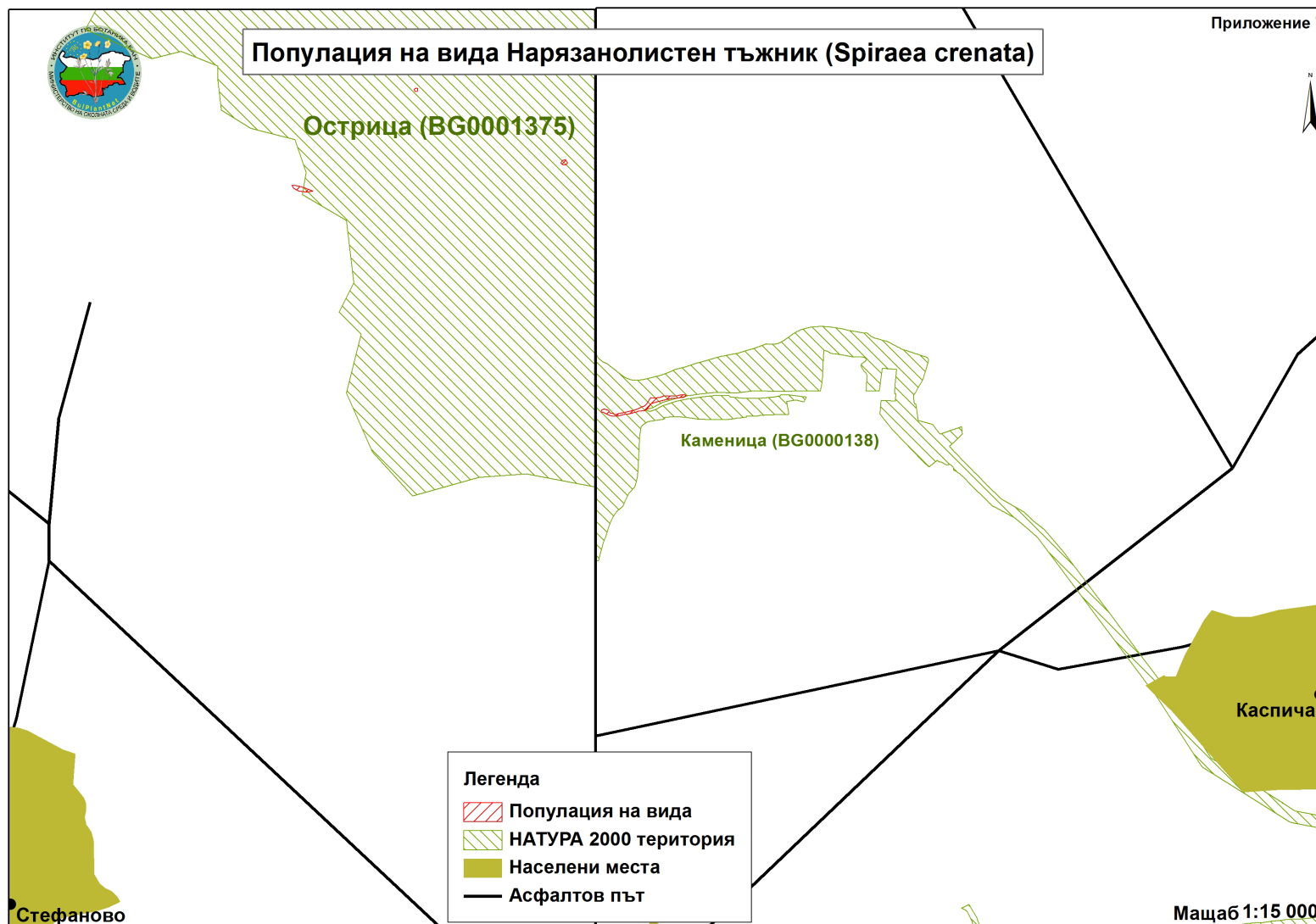
Изготвили: Светлана Банчева, Малина Делчева

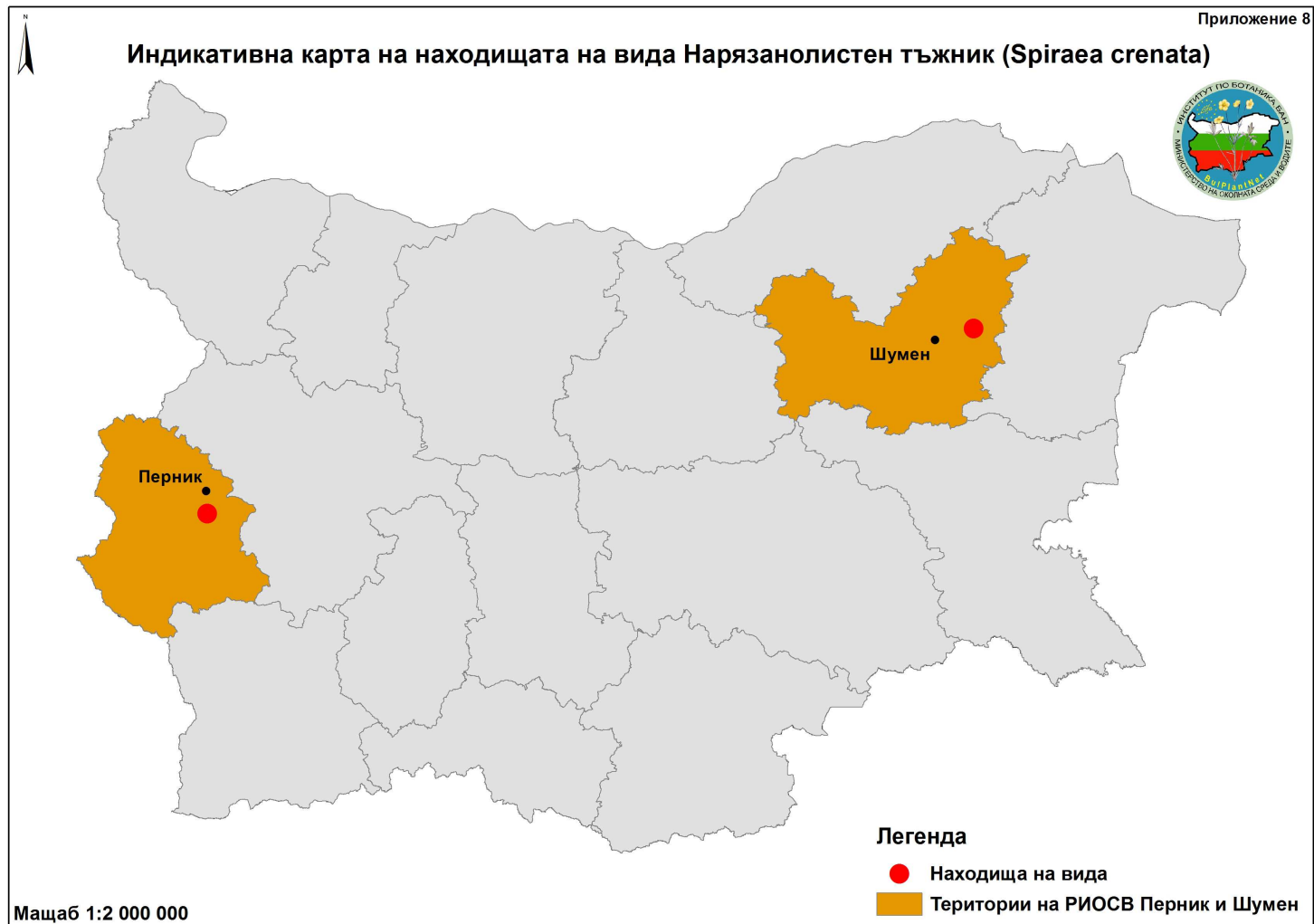
Резултати от проведените проучвания

В процеса на разработване на плана за действие са проведени следните по-важни проучвания:

- Анализирана и обобщена е наличната в литературата и хербарните колекции информация за разпространението на Нарязанolistния тъжник в България;
- Събрана е информация за природозащитния статус на вида;
- Локализиран и картиран (с GPS координати) са популациите на вида;
- Обобщени са данни за биологичните особености на вида от литературата и собствени проучвания;
- Събрани са данни за екологичните характеристики на находищата;
- Определен е видовия състав на съобществата, в които участва Нарязанolistния тъжник;
- Събрани са данни за площ, численост и структура на популациите;
- Идентифицирани са заплахите за вида и местообитанията му, обусловени от различни фактори;
- Събрани са данни за собствеността, предназначението и начина на трайно ползване на земите, в които попада Нарязанolistния тъжник;
- Изготвен е План за мониторинг на Нарязанolistен тъжник;
- Заложени са контролни площадки и се провежда ежегодно наблюдение и оценка на състоянието на популацията, местообитанието, заплахите и др. в находище «Каньона»*;
- Предприети са мерки за опазване на вида и местообитанията му:
 1. Обявена е Защитена местност «Каньона»;
 2. Проведени са *ex-situ* и *in-situ* мероприятия.
- Проведени са информационни мероприятия по места с природозащитна цел – срещи с представители на РИОСВ Шумен, Публикувана е информация в печатни и електронни медии. Поставени са информационни табели в близост до находището в местността «Каньона» и в гр. Каспичан.

* Данните от мониторинга се въвеждат в разработената по проект Life08NAT/BG279 база-данни, която след приключването му ще бъде достъпна *on-line*





бр. 44/12, об. 2012 г.

СТР. 92

ДЪРЖАВЕН ВЕСТНИК

БРОЙ 44

НЕОФИЦИАЛЕН РАЗДЕЛ**ДЪРЖАВНИ ВЕДОМСТВА,
УЧРЕЖДЕНИЯ И ОБЩИНИ****МИНИСТЕРСТВО
НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ****ЗАПОВЕД № РД-330
от 23 април 2012 г.**

На основание чл. 39 във връзка с чл. 33, ал. 1, т. 2 и чл. 43 от Закона за защитените територии (ЗЗТ) с цел опазване на растителен вид нарязан-листия тъжник (*Spirea crenata* L.) и неговото местообитание:

1. Обявявам защитена местност „Каньона“ в землището на с. Каспичан, община Каспичан, област Шумен, с площ 175,8 дка.

2. Защитената местност включва имоти с номера 070205, 070206, 070207, 000376, 000382, 000383, 000385, 000389, 000436, 000022, 000026 съгласно картата на възстановената собственост за землището на с. Каспичан, ЕКАТТЕ 36590, община Каспичан, област Шумен, с обща площ 175,8 дка.

3. В границите на защитената местност се забранява:

- 3.1. промяна в предназначението и начина на трайно ползване на земята;
- 3.2. строителство;
- 3.3. търсене, проучване и добив на подземни богатства;
- 3.4. внасяне на неместни растителни видове;
- 3.5. паша на домашни животни;
- 3.6. пръскане с пестициди;
- 3.7. палене на огън.

4. След влизане в сила на заповедта РИОСВ – Шумен, да предприеме необходимите действия за оразяване на защитената територия в карта а на възстановената собственост за землището на с. Каспичан, ЕКАТТЕ 36590, община Каспичан, област Шумен.

5. Защитената местност да се впише в Държавния регистър на защитените територии при Министерството на околната среда и водите.

6. Нарушителите на тази заповед се наказват съгласно административнонаказателните разпоредби на Закона за защитените територии.

Заповедта може да бъде обжалвана по реда на Административнопроцесуалния кодекс пред Върховния административен съд в едномесечен срок от обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

Министър:
Н. Караджова

5556

**МИНИСТЕРСТВО
НА ПРАВОСЪДИЕТО****ЗАПОВЕД № ЛС-04-490
от 30 март 2012 г.**

На основание чл. 655, ал. 2, т. 7 и ал. 3, изр. последно от Търговския закон във връзка с чл. 13, ал. 5 от Наредба № 3 от 2005 г. за реда за подбор, квалификация и контрол върху синдиците и постъпила молба, вх. № 94-А-7 от 20.01.2012 г. от Анелия Иванова Ананиева-Сръндева, с която моли да бъде изключена от списъка на лицата, които могат да бъдат назначавани за синдици в производствата по несъстоятелност, изключвам по нейно желание Анелия Иванова Ананиева-Сръндева от София, пл. България, адм. сграда на НДК, ет. 17, ап. 8, от списъка на лицата, които могат да бъдат назначавани за синдици в производствата по несъстоятелност по Търговския закон, утвърдена със Заповед № ЛС-04-72 от 6.02.2006 г. (обн., ДВ, бр. 16 от 2006 г.; изм., бр. 48, 50 и 63 от 2006 г., бр. 7, 11, 20, 38, 41, 48, 52, 64, 83 и 104 от 2007 г., бр. 2, 39, 40, 44, 57, 86, 87, 92 и 101 от 2008 г., бр. 13, 14, 18, 29, 62, 67, 68, 81, 82 и 90 от 2009 г., бр. 4, 13, 18, 19, 24, 34, 36, 58, 86, 89 и 101 от 2010 г., бр. 20, 36, 53, 54, 59, 90 и 94 от 2011 г.).

Заповедта подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс в 14-дневен срок от съобщаването.

Министър:
Д. Ковачева

5523

**ЗАПОВЕД № ЛС-04-491
от 30 март 2012 г.**

На основание чл. 655, ал. 2, т. 7 и ал. 3, изр. последно от Търговския закон във връзка с чл. 13, ал. 5 от Наредба № 3 от 2005 г. за реда за подбор, квалификация и контрол върху синдиците и постъпила молба, вх. № 94-Д-43 от 27.02.2012 г. от Донка Кирилова Грънчева, с която моли да бъде изключена от списъка на лицата, които могат да бъдат назначавани за синдици в производствата по несъстоятелност, изключвам по нейно желание Донка Кирилова Грънчева от София, ул. Метличина поляна, бл. 31, вх. Б, ап. 28, от списъка на лицата, които могат да бъдат назначавани за синдици в производствата по несъстоятелност по Търговския закон, утвърдена със Заповед № ЛС-04-462 от 29.06.2007 г. (обн., ДВ, бр. 16 от 2006 г.; изм., бр. 48, 50 и 63 от 2006 г., бр. 7, 11, 20, 38, 41, 48, 52, 64, 83 и 104 от 2007 г., бр. 2, 39, 40, 44, 57, 86, 87, 92 и 101 от 2008 г., бр. 13, 14, 18, 29, 62, 67, 68, 81, 82 и 90 от 2009 г., бр. 4, 13, 18, 19, 24, 34, 36, 58, 86, 89 и 101 от 2010 г., бр. 20, 36, 53, 54, 59, 90 и 94 от 2011 г.).

Заповедта подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс в 14-дневен срок от съобщаването.

Министър:
Д. Ковачева

5524